
ارزیابی سطوح رفتاری مدیریت ریسک در بین مدیران هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی

کوروش ویسی^۱، دکتر سردار محمدی

ص ص: ۳۷-۵۶

تاریخ دریافت: ۹۰/۸/۱۲

تاریخ تصویب: ۹۱/۴/۱

چکیده

هدف از مطالعه حاضر، ارزیابی سطوح رفتاری مدیریت ریسک در بین مدیران هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی بود. روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی است که به شکل میدانی در بین تمامی رؤسا و دبیران هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی انجام گرفت. تعداد رؤسا و دبیران هیأت‌های ورزشی خراسان جنوبی ۱۲۶ نفر می‌باشند که به صورت تمام شمار به عنوان نمونه انتخاب شدند. از پرسشنامه استاندارد مدیریت ریسک (توماس آیرون) باروایی صوری-محتوایی مناسب و پایایی (۰/۷۶) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی (آزمون کروسکال والیس، همبستگی کندال و اسپیرمن)، استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان داد، بین سطح تحصیلات، وضعیت استخدامی و وضعیت مربیگری با میزان بکارگیری رفتارهای مدیریت ریسک رابطه معناداری وجود ندارد. اما بین رشته تحصیلی ($p=0/006$)، سابقه مربیگری ($r=0/185$ و $p=0/033$) و سابقه کار مدیریتی ($r=0/260$ و $p=0/001$) با رفتارهای مدیریت ریسک رابطه معنی داری وجود دارد ($p<0/05$). به طور کلی می‌توان گفت که سطوح اجرای رفتارهای مدیریت ریسک در هیأت‌های ورزشی خراسان جنوبی از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار است. همچنین مدیران ستادی بهتر از مدیران صف، رفتارهای مدیریت ریسک را انجام داده‌اند.

واژه‌های کلیدی: مدیریت ریسک، هیأت‌های ورزشی، استان خراسان جنوبی

مقدمه

متخصصان جامعه شناسی و روانشناسی، ورزش را پدیده‌ای اجتماعی و فرهنگی می‌دانند که پیوندی جدانشدنی با مجموعه نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد (۲۰). با توجه به اینکه ورزش پدیده‌ای اجتماعی است و هر پدیده اجتماعی می‌تواند به دلایل گوناگون تحت تاثیر عوامل خطرزا قرار گیرد و مشکلاتی را برای جامعه و کشور فراهم نماید، بنابراین جامعه ورزش نیز از مشکلات و خطراتی که آن را تهدید می‌کند و ممکن است در نهایت برای این جامعه فعال و پویا بحران ایجاد کند به دور نیست. ایجاد آشوب و بحران در اماکن و تاسیسات ورزشی برآیندی از کارکرد عناصر و عوامل موثر در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه است. عملکرد مناسب و مطلوب این حوزه‌ها رمز ثبات و ایمنی در محیط‌های ورزشی است و عملکرد نامناسب و اختلال در کار هر یک از این حوزه‌ها سبب ظهور و بروز وضعیتی نامطلوب خواهد شد (۲۰). زمینه‌های خطر، افزایش و تبدیل آن به حوادث و آسیب‌های کوچک و سپس به رویدادهای مصیبت‌بار و فاجعه‌آمیز، توجه زیادی را از نظر علمی به خود جلب کرده است (همان منبع). انسان از دیر باز به فکر تأمین و حفاظت خود در برابر خطر بوده است و تمامی تلاش خود را در طی ادوار مختلف تاریخ، برای جلوگیری و کاهش آن به شکل‌های مختلف معطوف کرده است. درک واقعی حوادث نیاز به برداشت روشن و علمی از مفهوم ریسک دارد. سیستم‌های اطلاع‌رسانی در طول روز مملو از اخبار مربوط به حوادث مختلفی است که با آنها دست به گریبانیم و انسان به خاطر دوری از عواقب چنین حوادثی به فکر راه چاره می‌افتد (۲). مدیریت ریسک فرایند شناسایی یا تشخیص خساراتی است که یک سازمان در معرض آن قرار می‌گیرد و به عنوان انتخاب بهترین تکنیک‌ها برای برخورد با این خطرات تعریف می‌شود (۲). برنامه مدیریت ریسک^۱، بررسی سیستماتیک از محیط با شناسایی پتانسیل‌های خسارت‌زا است. این سیستم جامع از شناسایی، ارزیابی و کنترل با هدف داشتن یک محیط تمرینی و ورزشی امن

برای تماشاگران و شرکت کنندگان است (۷، ۸، ۱۰، ۴). به عبارت دیگر هدف مدیریت ریسک این است که قبل از وقوع خسارت، آمادگی لازم برای مقابله با آن را فراهم نماید. برای رسیدن به این هدف لازم است منابع مورد احتیاج قبل از وقوع خسارت کنترل شود و برنامه های مناسبی برای اجتناب و کنترل خسارت در نظر گرفته شود (۲). در سازمان های ورزشی مدیریت ریسک تنها بر روی جنبه های مالی تمرکز نمی کند، بلکه با امنیت بدنی شرکت کنندگان و مربیان آنها هم ارتباط پیدا می کند. اما دلیل اصلی برای وجود مدیریت ریسک در ورزش مسئولیت اخلاقی و همچنین وظیفه قانونی برای فراهم کردن یک محیط ورزشی امن برای شرکت کنندگان می باشد (۱۷ و ۲۴). طبق تحقیقات صورت گرفته، افزایش مداوم در تعداد دادخواهی ها^۱ و هزینه های پرداخت شده در این زمینه، مدیران ورزشی موظف به اجرای خط مشی های جدیدی برای کاهش، انتقال و حذف خطرات می باشند و از آنجا که مدیر ورزشی مسئول کنترل خطرات است؛ باید قادر به شناخت، پیش بینی و کنترل ریسکها^۲ باشد (۷، ۸، ۱۳، ۱۸).

ایزدی (۱۳۸۷) عملیات مدیریت خطر در استخرهای عمومی و خصوصی شهر تهران را مورد بررسی قرار داد، نتایج بدست آمده از این تحقیق حاکی از آن است که بین شناسایی و کنترل خطرات با نوع مدیریت استخرها (عمومی یا خصوصی) تفاوت معنی داری وجود ندارد اما بین ارزیابی خطرات و نوع مدیریت استخرها تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین تجربه و عملیات مدیریت خطر رابطه معناداری مشاهده نشد؛ بین جنسیت و عملیات مدیریت خطر تفاوت معنی داری مشاهده شد. همچنین بین میزان رویداد حوادث و دادخواهی ها رابطه معنی داری مشاهده شد. علاوه براین، بین عملیات مدیریت خطر در استخرهای عمومی و خصوصی تفاوت معناداری مشاهده شد. در نهایت ایزدی اعلام نمود، بین عملیات مدیریت خطر و میزان رویداد حوادث و دادخواهی رابطه معنی داری وجود دارد (۱).

1 - Litigation

۲ - تعدادی از مؤلفین و مترجمین کلمه ریسک را که در اصل لغتی ایتالیایی است مترادف با خطر و مخاطره دانسته اند. مفهوم ریسک به ویژه زمانی که به صورتی مجرد مورد بحث قرار می گیرد، گسترده تر از دو مترادفی است که در زبان فارسی رایج گردیده است. در این تحقیق عین واژه انگلیسی این لغت بکار رفته است.

یافته‌های تحقیق دوستی (۱۳۸۷) نشان داد که دستورالعمل‌های استاندارد برای مدیریت ریسک در استادیوم‌ها، مسئولین عملیات و مدیریت مسابقات وجود ندارد و نیز فردی به عنوان مدیر بخش ریسک در استادیوم‌ها وجود ندارد. همچنین، تمهیداتی علیه بلیط فروشی در بازار سیاه اتخاذ نشده است و در بین همه استادیوم‌های کشور، استادیوم آزادی از نظر بکارگیری رفتارهای مدیریت ریسک رتبه اول را کسب نموده است (۴). در تحقیقی دیگر، دوستی و همکاران (۱۳۸۶) اظهار داشتند که ۷۵٪ از مدیران مجموعه‌های ورزشی شهر تهران اطلاعی از روشهای مدیریت ریسک نداشته و حوادثی که در مجموعه‌های ورزشی رخ می‌دهد ناشی از عدم آگاهی مدیران نسبت به روش‌های مدیریت ریسک و بکارگیری آنهاست (۴). رحیمی و همکاران (۱۳۸۱) نیز نشان دادند که ساختار ورزشگاههای فوتبال در کشور و امکانات مربوط به آن ضعیف و نامناسب است و ساختار نامناسب ورزشگاهها هم مهمترین عاملی است که باعث نارضایتی تماشاگران می‌شود. مدیریت مجموعه، از نظر نظم، جلوگیری از اتلاف وقت هنگام ورود و خروج، برخورد مأمورین کنترل و نیروهای انتظامی و غیره تا حدودی مناسب ارزیابی شده بودند. برخی تماشاگران نیز در جلوگیری از امکان بروز آشوب یا واکنش‌های رفتاری نامناسب، توجه به داوری عادلانه، نظم در انجام مراحل یک مسابقه، برخورد با بازیکنان خاطی را دارای بیشترین اولویت می‌دانستند. اما از دیدگاه بازیکنان، حساسیت‌های کاذب و خبرسازی جراید و صدا و سیما در متشنج ساختن جو ورزشگاه و تأثیر سوء در رفتار تماشاگران قبل از شروع مسابقه بسیار مؤثر تلقی شده بود (۵). بر اساس نتایج بدست آمده از تحقیق ملرونی و آمون^۱ (۱۹۹۵) ۷۱ درصد از استادیوم‌های بررسی شده از مدیریت ریسک استفاده نمی‌کردند و بیش از ۵۱ درصد از تجهیزات هیچگاه کمیته ایمنی نداشتند (۲۱ و ۹). در تحقیقی دیگر، براون و ساویر^۲ (۱۹۹۸) نیز به این نتیجه رسیدند که مدیران ورزشی، رفتارهای مدیریت ریسک را به ندرت یا گاهی اوقات انجام می‌دادند (از مقیاس پنج امتیازی لیکرت نمره ۲ و ۳ را کسب کرده بودند که نشان می‌دهد،

1 - Malroony & Ammone, 1995

2 - Brown & Sawyer, 1998

آنها رفتارهای مدیریت ریسک را بطور متوسط انجام داده بودند) (۱۲). در تحقیقی دیگر برای ارزیابی رفتارهای مدیریت ریسک در ورزش، آیرون^۱ (۲۰۰۴) تحقیقی بر روی میزان اجرای رفتارهای مدیریت ریسک مدیران دبیرستان های ورزشی فلوریدا انجام داد و به این نتیجه رسید که رفتارهای مدیریت ریسک در دبیرستان های ورزشی فلوریدا بر پایه استوارتری در حال انجام می باشد و وضعیت استخدامی و مربیگری کنونی دو عامل اصلی هستند که بر روی رفتارهای مدیریت ریسک مدیران ورزشی فلوریدا مؤثر هستند (۸).

در همین رابطه نتایج تحقیق لچاپل^۲ (۲۰۰۴) نشان داد، سطوح دانش و شناخت مربیان درباره تمرینات ایمنی و ریسک، برنامه های اساسی و لازم امنیتی سازمانها، سن بازیکنان، سن مربیان، میزان انگیزه های که مربیان به ورزشکاران می دهند، تکنیک های ایمنی عمومی تأیید شده مانند (کمک های اولیه و توانبخشی قلبی - عروقی)، متغیرهایی هستند که بر روی بهبود تمرینات ایمنی و ریسک آنها مؤثر است (۱۹). لهوتسکی^۳ (۲۰۰۶) فرآیند مدیریت ریسک آمون (۲۰۰۱) را در ارتباط با استادیوم های فوتبال NCAA^۴ مورد بررسی قرار داد. او دریافت که دسته بندی استادیومها بر اساس ویژگی های جمعیت شناسی خیلی مشکل است. همچنین ظرفیت استادیومها بیشترین رابطه را با عملیات مدیریت ریسک دارد و در مقایسه با استادیوم های کوچک تر، عملیات مدیریت ریسک بیشتر در استادیوم های بزرگ تر اجرا می شود. سرانجام در ارتباط با مدرک مدیران استادیومها نیز، معلوم شد که بیشتر مدیران جوان تر، دارای مدرک مدیریت ورزش هستند (۲۰).

بنابراین با توجه به پشتوانه تحقیقی قابل توجه در این راستا، ضرورت حفاظت از اموال و دارایی های ارزشمند سازمانها در دنیای پیچیده و به سرعت در حال تغییر امروز، روز به روز بر اهمیت این شاخه نوین مدیریتی می افزاید، به طوری که با وجود نوشتن صدها عنوان کتاب در

1 - Thomas C, Aeron, 2004

2 - Lachapells, Christopher Francis, 2004

3 - Lhotsky, G. J. 2006

4 - National Collegiate Athletic Association

این زمینه، امروز کمتر سازمانی را در دنیای پیشرفته می‌توان یافت که از این ابزار مدیریتی در ساختار سازمانی خود بی‌بهره باشد (۳).

بنابراین با در نظر گرفتن چنین ویژگی‌هایی، بر آن شدیم که میزان بکارگیری رفتارهای مدیریت ریسک را در میان هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی مورد مطالعه قرار دهیم تا از این طریق گامی مهم برای شناسایی عوامل ایجاد کننده ایمنی و مدیریت ریسک، برداریم. بنابراین مطالعه و تحقیق در این زمینه مهم و ضروری است و مدیران ورزشی برای رسیدن به اهداف خود در سازمان‌های مربوطه لازم است که در این مورد اطلاعات کافی داشته باشند. همچنانکه پستوانه تحقیق نشان می‌دهد، تحقیقات اندکی درباره مدیریت ریسک در زمینه ورزشی در سطح کشور انجام گرفته است، که این مسئله ضرورت تحقیق در این راستا را بیشتر نمایان می‌سازد.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر، توصیفی-تحلیلی است که به شکل میدانی بر روی رؤسا و دبیران هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی انجام گرفت. جامعه آماری تحقیق ۱۲۶ نفر می‌باشد که به صورت تمام شمار به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای ارزیابی رفتارهای مدیریت ریسک، از پرسشنامه مدیریت ریسک توماس آبرون^۱ (روایی صوری محتوایی مناسب و پایایی ۰/۷۶) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون کروسکال والیس^۲، همبستگی کندال و اسپیرمن^۳) استفاده شد. سطوح اجرای رفتارهای مدیریت ریسک مدیران در هشت حیطه ادراکی شامل: ۱- نظارت ۲- مسائل پزشکی ۳- تسهیلات ۴- امکانات ۵- امنیت تماشاچی و کنترل جمعیت ۶- حمل و نقل ۷- ایمنی تجهیزات ۸- استخدام و تربیت

1 - Thomas C, Aeron Questionnaire

2 - Kruskal Wallis H

3 - Kendall & Spearman Correlation

پرسنل، بررسی شد. از آنجایی که مقیاس لیکرت، یک مقیاس رتبه‌ای است و داده‌های مربوط به پرسشنامه رفتارهای مدیریت ریسک با توجه به آزمون کولموگروف اسمیرنف^۱ دارای مقادیر ($Z = 3/068$ و $sig = 0/000$) بود، لذا از آمار غیر پارامتریک برای تحلیل داده‌ها استفاده گردید.

یافته‌های تحقیق

آمار توصیفی:

نتایج حاصل از آمار توصیفی، نشان می‌دهد که ۱۹/۵ درصد از مدیران هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی دیپلم و زیر دیپلم، ۹/۸ درصد فوق دیپلم، ۵۶/۹ درصد مدرک لیسانس، ۸/۱ درصد مدرک فوق لیسانس و ۱/۶ درصد از آنها مدرک دکتری دارند. اکثریت مدیران (تقریباً ۶۰٪) فوق دیپلم و لیسانس، تقریباً ۲۰٪ فاقد تحصیلات دانشگاهی و تنها ۱۰٪ آنها دارای تحصیلات تکمیلی بودند. همچنین ۳۱/۷ درصد مدیران هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی، فارغ‌التحصیل رشته تربیت بدنی بودند، در حالی که ۵۶/۱ درصد آنها غیر تربیت بدنی می‌باشند. نتایج نشان می‌دهد که از ۶۰ درصد افرادی که تحصیلات دانشگاهی دارند، تنها ۳۱/۷ درصد آنها دارای مدرک تربیت بدنی می‌باشند.

نتایج نشان داد که مدیران هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی، از مقیاس پنج امتیازی لیکرت نمره ۴ را کسب نمودند، یعنی این که آنها رفتارهای مدیریت ریسک را اغلب اوقات انجام داده‌اند. این نتایج در نمودار (۱)، نشان داده شده است:

نمودار شماره ۱، سطوح رفتاری مدیریت ریسک در بین مدیران هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی

آمار استنباطی:

برای بدست آوردن رابطه بین سابقه مربیگری و نیز سابقه کار مدیریتی با رفتارهای مدیریت ریسک، از آزمون همبستگی کندال استفاده شد. همچنانکه در جدول ۱، نشان داده شده است، بین سابقه مربیگری ($p=0/033$) و سابقه کار مدیریتی ($p=0/001$) با رفتارهای مدیریت ریسک رابطه معناداری وجود دارد ($p<0/05$).

جدول شماره ۱: نتایج آزمون همبستگی کندال بین سابقه مربیگری و سابقه کار مدیریتی با رفتارهای مدیریت ریسک

ردیف	مشخصات فردی	رفتارهای مدیریت ریسک
۱	سابقه مربیگری	مقدار همبستگی $r=0/185$
		سطح معنی داری $0/033^*$
۲	سابقه کار مدیریتی در حوزه تربیت بدنی	مقدار همبستگی $r=0/260$
		سطح معنی داری $0/001^{**}$

* معنی داری در سطح ($p<0/05$)

** معنی داری در سطح ($p<0/01$)

برای بدست آوردن رابطه بین رشته یا مدرک تحصیلی (تربیت بدنی، غیر تربیت بدنی و

دیپلم)، با میزان اجرای رفتارهای مدیریت ریسک، از آزمون کروسکال والیس استفاده شد.

جدول شماره ۲، نتایج آزمون کروسکال والیس درباره تفاوت بین رفتارهای مدیریت ریسک و رشته تحصیلی

رشته تحصیلی	میانگین رتبه	درجه آزادی	سطح معناداری
تربیت بدنی	۷۱/۸۲	۲	* /۰۰۰۶
غیر تربیت بدنی	۵۴/۸۴		
بدون مدرک	۴۳/۶۰		

* معنی داری در سطح ($p < 0.05$)

همچنانکه در جدول ۲ نشان داده شده است، بین رشته تحصیلی ($p = 0.006$) و رفتارهای مدیریت ریسک تفاوت معناداری وجود دارد ($p < 0.05$). افرادی که تربیت بدنی بودند، رفتارهای مدیریت ریسک را بهتر انجام داده بودند، یعنی افرادی که فارغ التحصیل رشته تربیت بدنی بودند، از مقیاس پنج امتیازی لیکرت نمره ۴ (اغلب اوقات این رفتارها را انجام داده اند)، در حالی که افرادی که غیر تربیت بدنی بودند، نمره ۳ (گاهی اوقات این رفتارها را انجام داده اند) را کسب کرده بودند.

برای بررسی رابطه بین سطح تحصیلات و رفتارهای مدیریت ریسک از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شد. جدول (۳). نتایج حاصله ($r = 0.59$ و $p = 0.526$)، نشان داد که بین سطح تحصیلات و رفتارهای مدیریت ریسک رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول شماره ۳، آزمون همبستگی اسپیرمن در مورد ارتباط بین سطح تحصیلات و رفتارهای مدیریت ریسک

ردیف	نظارت	مسائل پزشکی	تسهیلات	امکانات	
سطح ضریب همبستگی	۰/۰۳۳	۰/۰۱۹	۰/۱۰۴	۰/۰۶۰	
سطح معنی دار	۰/۷۲۵	۰/۸۳۴	۰/۲۶۲	۰/۵۱۹	
ردیف	امنیت و کنترل تماشاچی	حمل و نقل	ایمنی تجهیزات	استخدام و تربیت پرسنل	رفتارهای مدیریت ریسک
سطح ضریب همبستگی	۰/۰۶۹	-۰/۰۹۸	۰/۰۲۹	۰/۰۶۵	۰/۰۵۹
سطح معنی دار	۰/۴۵۸	۰/۲۸۹	۰/۷۵۹	۰/۴۸۳	۰/۵۲۶
تعداد	۱۱۸	۱۱۸	۱۱۸	۱۱۸	۱۱۸

* معنی داری در سطح ($p < 0.05$)

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری آزمون کروسکال والیس در جدول (۴)، نشان می‌دهد که بین وضعیت استخدامی و رفتارهای مدیریت ریسک ($p=0/120$)، تفاوت معناداری وجود ندارد اما بین وضعیت استخدامی و تسهیلات تفاوت معناداری وجود دارد ($p=0/049$).

جدول شماره ۴، آزمون کروسکال والیس: تفاوت بین وضعیت استخدامی و رفتارهای مدیریت ریسک

متغیر گروه بندی		نظارت		مسائل پزشکی	تسهیلات	امکانات
وضعیت استخدامی	کای اسکوار	۱/۴۰۳		۲/۲۹۵	۹/۵۳۹	۶/۶۹۳
	سطح معنی دار	۰/۸۴۴		۱/۶۸۲	۰/۰۴۹*	۰/۱۵۳
متغیر گروه بندی		امنیت و کنترل تماشاچی	حمل و نقل	ایمنی تجهیزات	استخدام و تربیت پرسنل	رفتارهای مدیریت ریسک
وضعیت استخدامی	کای اسکوار	۸/۲۷۰	۸/۴۷۷	۲/۶۰۳	۱/۸۷۵	۷/۳۱۳
	سطح معنی دار	۰/۰۸۲	۰/۰۷۶	۰/۶۲۶	۰/۷۹۵	۰/۱۲۰

* معنی داری در سطح ($p < 0/05$)

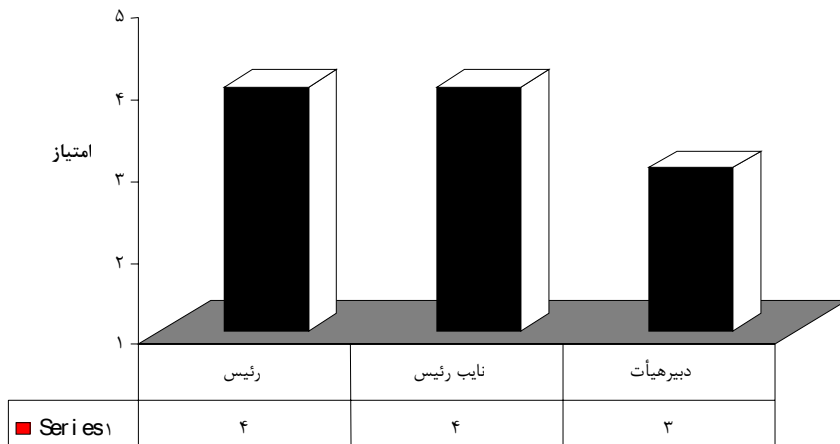
برای بدست آوردن رابطه بین وضعیت مربیگری و میزان اجرای رفتارهای مدیریت ریسک، از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شد (جدول شماره ۵). نتایج حاصله ($r=0/092$ و $p=0/381$)، نشان می‌دهد که رابطه معنی‌داری بین متغیرهای مربوطه وجود ندارد، درحالی‌که بین وضعیت مربیگری و حمل و نقل ($p=0/037$)، رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۵، آزمون همبستگی اسپیرمن: ارتباط بین وضعیت مربیگری و رفتارهای مدیریت ریسک

ردیف		نظارت		مسائل پزشکی	تسهیلات	امکانات
وضعیت مربیگری	ضریب همبستگی	۰/۱۸۶		۰/۰۵۱	۰/۰۳۷	۰/۰۹۹
	سطح معنی دار	۰/۰۷۷		۰/۶۳۱	۰/۷۲۶	۰/۳۴۶
ردیف		امنیت و کنترل تماشاچی	حمل و نقل	ایمنی تجهیزات	استخدام و تربیت پرسنل	رفتارهای مدیریت ریسک
وضعیت مربیگری	ضریب همبستگی	۰/۱۱۰	۰/۲۱۸	۰/۱۴۴	۰/۱۴۲	۰/۰۹۲
	سطح معنی دار	۰/۲۹۶	۰/۰۳*	۰/۱۶۹	۰/۱۷۸	۰/۳۸۱
تعداد		۹۲	۹۲	۹۲	۹۲	۹۲

* معنی داری در سطح ($p < 0/05$)

نتایج آزمون کاسکور نشان داد که مدیران ستادی بهتر از مدیران صفی رفتارهای مدیریت ریسک را انجام داده بودند ($p < 0/05$). مدیران ستادی از مقیاس پنج امتیازی لیکرت نمره ۴ را کسب کرده بودند، در حالیکه مدیران صف، نمره ۳ را کسب کرده بودند. این نتایج در نمودار (۲)، نشان داده شده است:

نمودار ۲. مقایسه بین مدیران ستادی و مدیران صف از لحاظ اجرای رفتارهای مدیریت ریسک

همچنین نتایج نشان داد که مدیران هیأت های ورزشی استان خراسان جنوبی، از مقیاس پنج امتیازی لیکرت نمره ۴ را کسب نمودند، یعنی اینکه آنها رفتارهای مدیریت ریسک را اغلب اوقات انجام داده اند به عبارت دیگر، رفتارهای مدیریت ریسک را نسبتاً خوب اجرا کرده اند. ($p < 0/05$).

بحث و نتیجه گیری

دستیابی موفقیت آمیز به اهداف و مقاصد به این امر بستگی دارد که ریسکها و مسائل ناشناخته پیرامون آن چگونه ارزیابی می شوند و تصمیمات مطلوب در مورد کنترل و مدیریت ریسک چگونه اتخاذ شوند. در تحقیق حاضر نشان داده شد که مدیران هیأت های ورزشی استان

خراسان جنوبی نمره ۴ را از مقیاس پنج امتیازی لیکرت^۱ کسب نمودند، یعنی آنها اغلب اوقات این رفتارها را انجام می‌دهند. به طور کلی می‌توان گفت که سطوح اجرای رفتارهای مدیریت ریسک در هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار است. همچنین نتایج نشان داد که بین سابقه مربیگری و نیز سابقه کار مدیریتی با رفتارهای مدیریت ریسک، رابطه معناداری وجود دارد و نیز بین رشته تحصیلی و رفتارهای مدیریت ریسک تفاوت معناداری وجود دارد. اما بین وضعیت استخدامی و رفتارهای مدیریت ریسک رابطه معناداری وجود ندارد.

یکی از فرضیه‌های تحقیق این بود که مدیرانی که سابقه مربیگری بیشتری دارند، رفتارهای مدیریت ریسک را بیشتر بکار بگیرند که نتایج تحقیق این فرضیه را مورد تایید قرار داد لذا بنظر می‌رسد، مدیران دارای سابقه مربیگری بدلیل دارا بودن اطلاعات بیشتر درباره خطرات و مسائل موجود در ورزش و چگونگی برخورد با این خطرات، رفتارهای مدیریت ریسک را بهتر از دیگران انجام بدهند. اما، از طرف دیگر معلوم شد مدیرانی که به طور همزمان کار مدیریتی و مربیگری را با هم انجام می‌دهند، در مقایسه با مدیرانی که فقط کار مدیریتی را انجام می‌دهند، کمتر رفتارهای مدیریت ریسک را انجام دهند زیرا آنها وقت و انرژی خود را صرف هر دو وظیفه می‌کنند (۷). همچنین معلوم شد که بین سابقه مربیگری و میزان اجرای رفتارهای مدیریت ریسک رابطه معناداری وجود دارد. این نتیجه با نتیجه تحقیقی که توسط گری و کراول^۲ (۱۹۹۳)، بر روی مدیران بخش ۱ (NCAA)^۳، انجام گرفت همخوانی دارد که در تحقیق آنها نیز، مدیرانی که سابقه مربیگری بیشتری داشتند، رفتارهای مدیریت ریسک را بهتر انجام داده بودند (۲۱). اما با نتایج تحقیقات: توماس آبرون (۲۰۰۴)، لاچاپل (۲۰۰۴)، گری و پارک^۴ (۱۹۹۱)، گری و کورتیس^۵ (۱۹۹۱)، آندرسون و گری^۶ (۱۹۹۴) و گری

1 - A 5-point Likert scale

2 - Gray & Crowell, 1993

3 - NCAA Division athletic directors

4 - Gray & Park, 1991

5 - Gray & Curtis, 1995

6 - Anderson & Gray, 1994

و مک کینستری^۱ (۱۹۹۴)، همخوانی ندارد (۷، ۱۸، ۱۵، ۹، ۱۴). با توجه به اینکه اجرای بهینه رفتارهای مدیریت ریسک به عوامل مختلفی بستگی دارد و هر کدام از این عوامل تأثیر قابل توجهی بر روی کیفیت اجرای این رفتارها دارند، لذا سابقه مریگیری زمانی می تواند باعث اجرای رفتارهای مدیریت ریسک بشود که سایر عوامل هم در نظر گرفته شود. همانطور که قبلاً توضیح داده شد، مدیریت ریسک شامل هشت حیطه ادراکی شامل: ۱- نظارت ۲- مسائل پزشکی ۳- تسهیلات ۴- امکانات ۵- امنیت تماشاجی و کنترل جمعیت ۶- حمل و نقل ۷- ایمنی تجهیزات ۸- استخدام و تربیت پرسنل، می باشد بنابراین، لازم است که تمامی این حیطه ها در سطح مناسبی با هم تلفیق شوند، تا رفتارهای مدیریت ریسک در سطح مطلوبی اجرا بشوند. احتمالاً در تحقیق های انجام گرفته فوق یک یا چند مورد از این هشت حیطه در نظر گرفته نشده که این عامل باعث اختلاف در نتایج تحقیقی شده است، چرا که با توجه به پیشینه تحقیقات سابقه مریگیری امری مهم و اجتناب ناپذیر در اجرای رفتارهای مدیریت ریسک تلقی شده است (۲۱). هر چند، تحقیقات بیشتر در این زمینه توصیه می شود.

بر اساس مطالعات انجام گرفته در ارتباط با تأثیر سابقه کار مدیریتی در اجرای رفتارهای مدیریت ریسک به نظر می رسد که مدیرانی که از سابقه مدیریتی بیشتری برخوردارند با توجه به اینکه آنها با ریسک های موجود در سازمان خود آشنا هستند و دانش و تجربه بیشتری در مورد چگونگی برخورد با این ریسکها دارند، احتمال می رود، در مقایسه با مدیرانی که سابقه مدیریتی کمتری دارند، رفتارهای مدیریت ریسک را بهتر انجام بدهند (۷). نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری این فرضیه را مورد تأیید قرار داد و معلوم شد که بین سابقه کار مدیریتی و میزان اجرای رفتارهای مدیریت ریسک رابطه معناداری وجود دارد. این یافته تحقیق با نتایج تحقیقات توماس آبرون (۲۰۰۴)، لاچاپل (۲۰۰۴) و گری و مک کینستری (۱۹۹۴)، همخوانی دارد که در تحقیق آنها نیز مدیرانی که از سابقه مدیریتی بیشتری برخوردار بودند، رفتارهای مدیریت

1 - Gray & Mckinstrey, 1994

ریسک را بهتر از دیگران انجام داده بودند. آنها هم در تحقیقات خود اظهار کرده بودند که سابقه کار مدیریتی یکی از عوامل مؤثر در اجرای رفتارهای مدیریت ریسک بوده است (۷، ۱۴، ۱۸).

با توجه به اینکه اجرای رفتارهای مدیریت ریسک در ورزش نیازمند داشتن دانش و شناخت کافی در زمینه مسائل ورزشی و خطرهای موجود در آن است لذا به نظر می‌رسید مدیرانی که رشته تحصیلی یا به عبارت دیگر مدرک تحصیلی آنها تربیت بدنی باشد، به مراتب بهتر از مدیرانی که رشته تحصیلی یا مدرک تحصیلی غیر تربیت بدنی داشتند، رفتارهای مدیریت ریسک را انجام دهند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری این فرضیه را مورد تأیید قرار داد و معلوم شد بین میانگین رفتارهای مدیریت ریسک در سطوح مختلف رشته تحصیلی یعنی بین رفتارهای مدیریت ریسک در سه گروه تربیت بدنی، غیر تربیت بدنی و دیپلم، تفاوت معناداری وجود دارد. افرادی که مدرک تربیت بدنی داشتند، رفتارهای مدیریت ریسک را بهتر انجام داده بودند. افرادی که فارغ التحصیل رشته تربیت بدنی بودند، از مقیاس پنج امتیازی لیکرت نمره ۴ (اغلب اوقات این رفتارها را انجام داده اند)، در حالی که افرادی که غیر تربیت بدنی بودند، نمره ۳ (گاهی اوقات این رفتارها را انجام داده اند) را کسب کرده بودند.

این نتیجه با تحقیقی که گری و پارک (۱۹۹۱)، بر روی مدیران دبیرستان ورزشی آیوا انجام دادند، همخوانی دارد که در تحقیق آنها نیز مدیرانی که رشته تحصیلی آنها تربیت بدنی بود، رفتارهای مدیریت ریسک را بهتر از دیگران انجام داده بودند. اما این نتیجه با نتایج تحقیقات، توماس آبرون (۲۰۰۴)، گری و کورتیس (۱۹۹۱)، گری و کراول (۱۹۹۳)، آندرسون و گری (۱۹۹۴) و گری و مک کینستری (۱۹۹۴)، همخوانی ندارد. در تحقیقات زیادی تأثیر مثبت مدرک تربیت بدنی در اجرای رفتارهای مدیریت ریسک اثبات شده است. اینکه چرا در تحقیقات فوق رابطه معناداری بین رشته تربیت بدنی و رفتارهای مدیریت ریسک وجود ندارد، بنظر می‌رسد که نقش سایر عوامل از قبیل (امکانات، تجهیزات و ...) در این زمینه تأثیر گذار بوده است. هر چند تحقیقات بیشتر در این زمینه لازم به نظر می‌رسد.

یافته دیگر تحقیق نشان می‌دهد، بین سطح تحصیلات و رفتارهای مدیریت ریسک رابطه معناداری وجود ندارد ($r=0/059$ و $p=0/526$). با توجه به اینکه سطح تحصیلات مدیران باعث افزایش شناخت و دانش بیشتر آنها درباره ریسکها و خطرات ناشی از آنها در ورزش می‌شود، بنابراین به نظر می‌رسید که داشتن سطح تحصیلات بالاتر باعث بهبود اجرای رفتارهای مدیریت ریسک مدیران بشود. اما این عامل در این تحقیق تاثیر معناداری نداشت. این نتیجه با نتایج سایر تحقیقات انجام گرفته توسط محققان خارج از کشور مانند: توماس آبرون (۲۰۰۴)، گری و پارک (۱۹۹۱)، گری و کورتیس (۱۹۹۱)، گری و کراول (۱۹۹۳)، گری و مک کینستری (۱۹۹۴)، اندرسون و گری (۱۹۹۴)، همخوانی دارد، آنها هم در نتایج تحقیقات خود عنوان کرده بودند که تفاوت معناداری بین میزان اجرای رفتارهای مدیریت ریسک و سطح تحصیلات وجود ندارد. این نتایج، باعث تقویت این عقیده می‌شود که اجرای رفتارهای مدیریت ریسک، شرایط و امکانات خاصی را می‌طلبد و صرف داشتن سطح تحصیلات بالاتر نمی‌تواند منجر به اجرای بهینه این رفتارها بشود، مگر اینکه از قبل زمینه اجرای آن مهیا شده باشد. هرچند، تحقیقات بیشتر در این زمینه توصیه می‌شود.

فرض دیگر تحقیق این بود، مدیرانی که وضعیت استخدامی رسمی دارند و بصورت تمام وقت در خدمت سازمان خود هستند، به مراتب بیشتر از آنهایی که غیر رسمی و بصورت پاره وقت کار می‌کنند، رفتارهای مدیریت ریسک را انجام می‌دهند، زیرا آنها ثبات شغلی دارند و وقت و تمرکز خود را فقط بر روی یک کار تنظیم می‌کنند. بنابراین درگیر فعالیتهای جانبی نمی‌شوند و به این ترتیب تمامی تلاش و انرژی خود را برای پیشبرد اهداف و وظایف خود بکار می‌گیرند. اما نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری بر روی این متغیر، نشان داد که بین میانگین رفتارهای مدیریت ریسک در سطوح وضعیت استخدامی یعنی رسمی، پیمانی، قراردادی، شرکتی، روزمزد و سایر موارد تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته با نتیجه تحقیق آبرون (۲۰۰۴)، همخوانی ندارد. بنظر می‌رسد نقش سایر عوامل از جمله عدم ثبات شغلی، عوامل اقتصادی و غیره، در

وضعیت استخدامی تأثیر گذار بوده باشد لذا تحقیقات بیشتر در این زمینه برای اظهار نظر قطعی لازم است.

وضعیت مربیگری بیان کننده درجه مربیگری مدیر ورزشی در ارتباط با رشته ورزشی خود است. در رابطه با تأثیر درجه مربیگری بر روی میزان اجرای رفتارهای مدیریت ریسک این موضوع قابل تصور است که مدیرانی که از درجه مربیگری بالاتری نسبت به دیگران برخوردارند، چون اطلاعات بیشتری درباره خطرات موجود در رشته ورزشی خود دارند، بنابراین احتمال دارد رفتارهای مدیریت ریسک را بهتر از دیگران انجام دهند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری آزمون همبستگی اسپیرمن ($r=0/092$ ؛ $p=0/381$)، نشان داد که رابطه معنی داری بین وضعیت مربیگری مدیران و میزان اجرای رفتارهای مدیریت ریسک آنها وجود ندارد. این یافته با نتایج تحقیقات آبرون (۲۰۰۴)، لاچاپل (۲۰۰۴) و گری و پارک (۱۹۹۱)، همخوانی دارد. از آنجایی که در بحث مربوط به مربیگری، سابقه مربیگری بیشتر از وضعیت یا درجه مربیگری اهمیت دارد، لذا زمانی اهمیت وضعیت مربیگری دوچندان می شود که با سابقه مربیگری همراه بوده باشد و صرف داشتن وضعیت مربیگری بالاتر به اجرای بهتر رفتارهای مدیریت ریسک در محیطهای ورزشی منجر نمی شود.

بر اساس نتایج نشان داده شده آزمون کاسکور در شکل (۱)، مدیران ستادی بهتر از مدیران صفی رفتارهای مدیریت ریسک را انجام داده بودند ($p<0/05$). مدیران ستادی از مقیاس پنج امتیازی لیکرت نمره ۴ را کسب کرده بودند، در حالیکه مدیران صف، نمره ۳ را کسب کرده بودند. با توجه به اینکه مدیران صف در ارتباط مستقیم با عملیات ورزشی هستند لذا، اجرای رفتارهای مدیریت ریسک در درجه اول بر عهده مدیران صف می باشد چرا که برنامه ریزی نادرست از طرف مدیران صف می تواند ریسکهای مختلفی را در پی داشته باشد که در صورت عدم مدیریت، این ریسکها به خطرات مختلفی تبدیل می شوند که گاهی اوقات پیامدهای آن جبران ناپذیر خواهد بود. بنابراین نقش مدیران صف بیش از پیش قابل توجه است. نتایج تحقیق

مذکور ضعف اجرای رفتارهای مدیریت ریسک توسط مدیران صف را نشان می دهد که مدیران عالی باید برای رفع این مشکل اقدام نمایند.

در نهایت بنظر می رسد که مدیریت ریسک موضوع جدیدی است، بنابراین اعمال آن نیازمند امکانات و شرایط خاصی است که در سازمانها و نهادهای ورزشی کشور به ندرت وجود دارد و تا زمانی که شرایط آن مهیا نشود، نمی توان انتظار داشت که این رفتارها به شکلی مناسب انجام بگیرند. لذا برای پر کردن ضعف امکانات با توجه به نتایج تحقیق حاضر مدیرانی لازم است که رشته تحصیلی آنها تربیت بدنی باشد و از سابقه مربیگری و مدیریتی در این زمینه نیز برخوردار باشند و همچنین رفتارهای مدیریت ریسک در آموزش های ضمن خدمت واحدها در زمینه های نظارت، مسائل پزشکی؛ تسهیلات؛ امکانات؛ امنیت تماشاچی؛ استخدام و تربیت پرسنل؛ حمل و نقل و ایمنی تجهیزات برای آموزش مدیران صف که بیشتر در جریان عملیات مدیریت ریسک قرار دارند، در نظر گرفته شود. همچنین با توجه به تازگی موضوع، پیشنهاد می شود که تحقیق حاضر در استادیوم های ورزشی، استخرهای ورزشی و ادارات تربیت بدنی کل کشور به طور مشابه اجرا شود تا شاید در آینده، دانش لازم در این زمینه بوجود آید و از این طریق با اجرای مناسب این رفتارها میزان صدمات مالی و بدنی کاهش پیدا بکند.

منابع

- ۱- ایزدی، بهزاد (۱۳۸۷)، بررسی عملیات مدیریت خطر در استخرهای عمومی و خصوصی شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته تربیت بدنی گرایش مدیریت ورزشی: دانشگاه تربیت مدرس تهران، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- ۲- سترگ دره شوری، مجید؛ دلوی اصفهانی، محمدرضا (۱۳۸۴). مدیریت ریسک. اصفهان، انتشارات موسسه علمی دانش پژوهان برین - انتشارات ارکان. چاپ اول.
- ۳- سی آرتور ویلیامز، جی آر - ریچارد دام، هینز (۱۹۲۴). مدیریت ریسک. ترجمه: دکتر داور ونوس - حجت الله گودرزی. تهران، نگاه دانش. چاپ دوم. ۱۳۸۵.
- ۴- دوستی، مرتضی (۱۳۸۷). بررسی وضعیت مدیریت ریسک در استادیوم‌های فوتبال ایران. پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته تربیت بدنی گرایش مدیریت ورزشی: دانشگاه تهران، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- ۵- رحیمی قاسم، امیرتاش علی محمد و خیبری محمد (۱۳۸۱). بررسی مدیریت ایمنی در ورزشگاه‌های فوتبال کشور از دیدگاه تماشاگران، بازیکنان و مدیران اجرایی. پژوهش در علوم ورزشی ۱ (۴): صفحات ۳۹-۵۲.
- ۶- خوشبختی، جعفر و ویسی، کورش (۱۳۸۷)، فرآیند بکارگیری مدیریت ریسک آمون و کوالر و اسپینگل در توسعه ورزش والیبال آموزشگاهها و مؤسسات آموزش عالی. مجموعه مقاله‌های اولین سمینار علمی توسعه ورزش والیبال در کشور، دانشگاه بیرجند، ص ۲۶-۱۴.
- ۷- ویسی، کورش؛ خوشبختی، جعفر؛ محمدی، سردار و کشتی‌دار، محمد (زیر چاپ)، رابطه بین رفتارهای مدیریت ریسک و سبک‌های رهبری در رؤسا و دبیران هیأت‌های ورزشی استان خراسان جنوبی. پژوهش در علوم ورزشی.

8. Aaron, Thomas C. (2004). Factor affecting the performance levels of risk management behaviors of Florida high school athletic directors. Published Doctoral Thesis. The Florida State university college of education.

9. Ammon, Robin. & South all , Richard. (2005) .” sport facility management”

,West Virginia University.

10. Anderson, M. A., & Gray, G. R. (1994). Risk management behaviors in NCAA Division III athletic programs. *Journal of Legal Aspects of Sport*, 4 (1), 78-84.

11. Appenzeller, H (Ed.). (1998). *Risk management in sport: Issues and strategies*. Durhan, NC: Carolina academic press

12. Brown, D. A., & Sawyer, T. H. (1998). Risk management study of division II athletic

directors. *Journal of Legal Aspects of Sport*, 8 (1), 24-32.

13. Clement, A. (1998). *Law in sport and physical activity*. Indianapolis, IN : Benchmark press.

14. Gray, G. R., & Crowell, S. E. (1993). Risk management behaviors in NCAA Division I athletic programs. *Journal of Legal Aspects of Sport*, 3 (2), 64-70.

15. Gray, G. R., & McKinstrey, J. P. (1994). Risk management behaviors of NCAA Division III head football coaches. *Journal of Legal Aspects of Sport*, 4 (2), 63-71.

16. Gray, G. R.. & Parks, J. B (1991). Risk management planning: conducting a sport risk assessment to enhance program safety. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*; 62, 6; Research Library, p. 29.

17. Hronek, B. B., & Spengler, J. D. (2002).” *Legal Liability in recreation and sports* “. Champaign, IL: Sagamore Publishing.

18. Kavalier, F., & Spiegel, A.D. (1997). *Risk Management in Health Care Institutions: A Strategic approach*. Sudbury, MA: jones Bartlett.

19. Lachapelle, Christopher Francis (2004). *The risk and safety practices in youth baseball and softball*. Published Doctoral Thesis. The Florida state university college of education.

20. Lhotsky, G. J. (2006). An Analysis of risk management at NCAA Division IA Football Stadiums. Doctoral dissertation, Florida State University College of Education, Copyright by Proquest Information and Learning Company.

21. Mulrooney, A. L., & Ammon, R. (1995). Risk management practices and the impact on insurance premiums and loss reserves. *The Journal of Legal Aspects of Sport*, 5 (2), 57-67.

22. Pantera, M. J. (2003, August 18).” Planning is key to locking down security”. *The NCAA News*, 4.

23. Sawyer, T. H. (2002). Sports facility liability. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*; Nov/Dec 2002; 73, 9; Research Library p. 10.

24. Stacey Hall . (2006).” Effective Security Management of University Sport Venues” .*sport journal*. number4 .